

akwaeke emezi

MAZEEL

host

Vychází za finanční podpory
Ministerstva kultury ČR

PET

Copyright © 2019, Akwaeke Emezi

All rights reserved

Cover art © 2019, Shyama Golden

Translation © Tereza Marková Vlášková, 2021

Czech edition © Host — vydavatelství, s. r. o., 2021
(elektronické vydání)

ISBN 978-80-275-0908-9 (PDF)

ISBN 978-80-275-0909-6 (ePUB)

ISBN 978-80-275-0910-2 (MobiPocket)

POZNÁMKA PŘEKLADATELKY

V knize se objevuje postava jménem Šepot. Šepot je nebinární, neidentifikuje se ani jako žena, ani jako muž. Nebinární lidé si sami volí, jakým způsobem se o sobě budou vyjadřovat a jak o nich mají mluvit a psát ostatní. Zde jsem musela za postavu rozhodnout já. Zvolila jsem obojetné tvary propojené hvězdičkou. Tam, kde čeština vyžaduje mužskou či ženskou koncovku, mužský či ženský tvar zájmena či jiné gramaticky podmíněné rodové zařazení, tedy najdete oba tvary, například žongloval*a či složila mu*jí poklonu.

Čaroději,
*kouzlům našich příběhů,
tomu, jak utváříme svůj svět.*

1

V Lucille už by žádné nestvůry žít neměly.

Dřív jich samozřejmě bývala plná, jako ostatně všechna města. Nestvůry si uzurpovaly úplně všechno, vzduch i kanceláře, ulice i domovy. Nestvůry, to bývali policisté, učitelé, soudci, dokonce starosta — přesně tak, dokonce starosta. Dnes už stojí v čele Lucilly někdo jiný. Tenhle nový starosta je anděl, stejně jako těch pár před ním. Nemyslím tím anděla z nebe, takového toho, co vlastně není tak úplně skutečný, nýbrž anděla, který stál v čele revoluce, v revolučním zákulisí i přímo ve středu revolučního dění, tedy anděla naprosto skutečného.

To andělé rozebrali vězení a policejní složky, to andělé postavili před soud někdejší funkcionáře, vrahy dětí i dospělých, a jako trest jim uložili odškodnit své činy a podstoupit převýchovu. Panoval hojně vyznávaný názor, že takové tresty nestačí, jenže tito andělé byli pořád jenom lidé, a když budujete nový svět, sotva se zavděčíte všem. Děláte, co můžete, soucítíte se všemi, místo na detaily se soustředíte na celek. Žádná revoluce není dokonalá. Andělům se od svého vzestupu podařilo zakázat střelné zbraně — nejen kvůli střelení ve školách, ale taky proto, kolik dětí už doma zastřelilo sebe a své blízké,

a protože si spousta lidí myslela, že může zastřelit kohokoliv, kdo nevypadá jako oni, čistě v záchvatu šílenství, ze strachu a z bůhvíjakých dalších absurdních důvodů, navíc díky starým zákonům, v jejichž očích byli lepší než jejich oběti, zcela bez-trestně. Andělé ty zákony změnili, strhali příšerné sochy boha-tých lidí, kteří si kupovali ostatní a prali se za to, aby to mohli dělat i nadále. Andělé zastávali názor, že dějiny v sobě skrývají pořádnou dávku velké a zasloužené ostudy a na některé věci bychom zkrátka nikdy neměli být pyšní, a lidé s nimi souhlasili.

Místo těch původních soch vztyčili andělé sochy nové. Ně- které znázorňovaly mrtvé, zejména děti, které za revoluce po- užívaly své hashtagy jako bojový pokřik. Jiné dostaly podobu obřích památníků, do nichž byly vyryty tisíce jmen, zemřelo totiž příliš mnoho lidí, a kdyby se postavila socha všem, za- plnily by kamenné postavy celou Lucillu a na živé by nezby- lo místo. Ta vyrytá jména patřila lidem, kteří nepřežili, když udeřil jeden z hurikánů a nestvůry odmítly evakuovat věznice nebo poslat pomoc, když nestvůry zaútočily drony a bombami na jejich zemi (andělé totiž poukazovali na to, že bychom ne- měli oplakávat pouze mrtvé konkrétního národa, koneckonců koncept národů je pouhou smyšlenkou), když jim nestvůry zamezily v přístupu ke zdravotní péči — stovky a tisíce jmen, bezpočet písmen svědčících o tom, že ti lidé někdy existovali.

Obyvatelé Lucilly zapalovali u podstavců soch desítky bí- lých svíček, na krk jim věšeli mnohořadé náhrdelníky splé- tané z afrikánů, a když je míjeli, spousta z nich se na chvíli odmlčela, přitiskla dlaň ke kameni, z něhož ještě sálaly zbytky tepla, a věnovala duším usazeným v soše tichou vzpomínku. Vzpomínali na pochody a noční hlídky u padlých, na roztřeše- ná videa zachycující jejich smrt (dříve na ně člověk narazil na každém kroku, ale teď už bylo něco takového zakázané, tohle ohavné šíření záběrů, na kterých něčí děťátko zoufale lapá

po dechu a z úst mu vycházejí bubliny vzduchu, krve či žalu, nepřicházelo v úvahu — andělé ctili mrtvé i jejich pozůstalé). Obyvatelé Lucilly si pamatovali všechny ty svatostánky, které nestvůry vybombardovaly, mešity, útoky kyselinou, synagogy. Bylo důležité nezapomínat.

Džemy se v Lucille narodila po revoluci, ale pamatovala si to jako všichni ostatní. Učila se o tom ve škole: jak se nestvůry hrozně dlouho držely u moci a jak se jich andělé zbavili a dali městu dnešní podobu. Andělé sami nechťeli, aby o nich lidé smýšleli jako o hrdinech, učitelé se však snažili, aby děti chtěly vyrůst v anděly — rozumíte tomu, že? Andělé dokážou změnit svět, Lucilla je toho důkazem. Džemy fascinovali, fascinovalo ji, co se o nich dozvěděla v hodinách dějepisu. Padla zmínka i o těch druhých andělech, o těch, co nebyli lidé, ale pouze v tom smyslu, že právě po nich dostali lucillští andělé své jméno. Když se Džemy začala vyptávat na podrobnosti, učitelé uhýbali očima. Že existují jakési náboženské knihy, připouštěli jaksi zdráhavě, nechťeli děti nijak ovlivňovat. Náboženství před revolucí způsobilo tolik problémů, že teď se o něm lidé většinou odmítali bavit. „Jestli tě to opravdu zajímá,“ slitoval se nad nešťastnou zvědavou Džemy jeden z učitelů, „zkus si zajít do knihovny.“

Proč mi prostě rovnou neodpovíš? stěžovala si Džemy cestou ze školy svému nejlepšímu kamarádovi Spásovi. Znakovala tak rychle, že její ruce vypadaly jako rozmazané šmouhy, a Spása se nad její rozmrzelostí pousmál. Měli za sebou poslední vyučovací den před letními prázdninami; Spása se těšil, že následujících pár týdnů nebude dělat nic jiného než trénovat, zato Džemy se jako vždy pídila po nových informacích.

„Vymýšlíš si vlastní domácí úkoly,“ upozornil ji.

Tebe to nezajímá? divila se Džemy. *Kdo byli ti původní andělé, když ne lidé?*

„Taky vůbec nemuseli být opravdoví.“ Spása si narovnal popruh batohu. „Je ti doufám jasný, že velká část náboženství vůbec nebyla skutečná. Všechno to byly pohádky, aby se lidi báli a snáz sebou dali manipulovat.“

Džemy se zamračila. *Tak at', odpověděla, ale stejně to chci vědět.*

Spása ji objal kolem ramen. „No jo, to jsi celá ty,“ zasmál se. „Musím ještě vyzvednout bráchu ze školy a odvést ho domů, ale až to zjistíš, dej mi vědět, jo?“

Tak jo. Objala ho na rozloučenou. *Dej za mě Mecháčkovi pusu.*

Spása se usklíbl. „Zkusit to můžu, ale on si teď myslí, že už je na takový věci velkej.“

Na pusy?!

„Přesně tak.“ Rozhodil ruce a zamířil pryč. „Zatím se měj. Mám tě rád!“

Já tebe taky! Džemy mu zamávala, sledovala ho, jak se rozbíhá, s ladnou lehkostí rozpohybovává své tělo, a pak se vydala do knihovny, aby se podívala na nějaké ty obrázky andělů.

Knihovník byl vysoký a snědý a mramorovou podlahu brázdil na kolečkovém křesle. Jmenoval se Ube a Džemy ho znala už od dob, kdy jako batole nemotorně listovala obrázkovými knížkami. Knihovnu zbožňovala, zbožňovala ono téměř posvátné ticho, jaké tam panovalo, připadala jí jako druhý domov. Když vešla, Ube se na ni usmál a ona si vzala z pultu kartotéční lístek a napsala na něj, co by se ráda dozvěděla. Potom ho přes pult pošoupala k Ube mu, on si ho se zamručením přečetl, pokýval hlavou, vypsál pod její dotaz pár kódů a zase jí ho vrátil. Vystačili si beze slov, což Džemy plně vyhovovalo.

Najít staré knihy vázané v těžkých deskách, mezi nimiž se na tenkém znaveném papíře schovávaly obrázky andělů, jí

zabralo čtvrt hodiny. Spisy vypadaly tak staře, že Džemy zvažovala, jestli si nemá ze zásuvky stolu vytáhnout bílé rukavice, ačkoliv Ube nic takového nezmiňoval. Na druhou stranu nepocházely ze sekce vzácných tisků, a tak usoudila, že se toho křehkého lámavého papíru může klidně dotýkat bez rukavic. Ve studovně s vysokými okny vládlo ticho a klenutými stropními světlíky dovnitř proudilo podvečerní slunce. Džemy si každý obrázek pár minut upřeně prohlížela a přejížděla po něm prsty, potom otočila na další ilustraci a postup opakovala. Byla to působivá a matoucí zpodobnění. Nakonec knihy pozavírala, naskládala je na sebe a odtáhla k výpůjčnímu pultu.

Ube povytáhl jedno ze svých huňatých černých obočí. „Tyhle všechny?“ zeptal se. Jeho hlas zněl jako z jiného světa, byl hluboký a sametový, jako by mu příslušelo k ostatním promlouvat pouze prostřednictvím rádia, protože takhle tváří v tvář působil nepatřičně.

Džemy přikývla.

„Buď na ně opatrná, jo? Jsou hrozně starý!“

Džemy znovu přikývla a Ube si ji chvilku měřil pohledem, načež se usmál a zakroutil hlavou. „Máš pravdu, ty jsi opatrná vždycky. Vždyť já vím.“ Postupně načítal knihy do výpůjčního systému. „Zacházíš s knížkami jemně, jako by to byly květiny.“

Dívka se začervenala.

„Ale za to se nemusíš stydět! Knížky jsou důležitý.“ Naskládal jí úlovek do úhledného komínku. „Potřebuješ na ně tašku, zlatíčko?“

Džemy zavrtěla hlavou.

„Tak jo. Vrátit za dva týdny, nezapomeň.“

Džemy si komínek vysadila k boku, přikývla a odešla. Divže jí knížky cestou domů svojí vahou nevytahaly ruku. Zamířila s nimi do mamčinu ateliéru v patře. Džemina matka

se narodila ještě za vlády nestvůr a mamínčina maminka, Džemina babička, navíc pocházela z ostrovů a na takové zacházení byla příliš útlocitná. Bolelo ji v takových časech i žít, natožpak porodit dceru, jejíž početí bylo výsledkem nestvůření jedné z těch nestvůr. Babička zemřela krátce po porodu, ještě však svoji dcerku stihla pojmenovat po hořkém pelyňku: Pelyňa. S umírající ženou se nikdo neodvažoval hádat.

Pelyňa si uvědomovala, čím vším je její jméno zatížené, ale nevadilo jí, alespoň bylo upřímné. Tohle se snažila vštípit i své Džemy — že se dá žít se vším možným, jen když je to míněno upřímně. Upřímné vidíme v celé kráse, a protože pak přesně víme, s čím máme tu čest, můžeme se snadno rozhodnout, co uděláme dál. Pelyňa své dceři nikdy nelhala, vždycky jí říkala pravdu, třebaže ji občas nedokázala zaobalit tak, jak by si přála. Právě díky tomu, že od ní vždycky slyšela pravdu, jakkoliv krutou, však Džemy své mamince věřila, a s knihami o andělech se proto vypravila rovnou domů.

Maminka zrovna malovala, takže ateliérem otrásala hudba, tentokrát nějaký starý elektronický grime — energická hudba duněla ostrým světlem a Stormzyho hlas šlehal do Pelyniných poletujících copánků. Džemy si vyhlédla stůl, který zatím tolik nepřetékal, odložila na něj knížky, opřela se o ně lokty a sledovala, jak maminka klesá na všechny čtyři před obrovským plátnem napnutým na stojanu a u toho jí sebou trhají a pošukávají lopatky. V prstech drtila štětec, klouby svíraly na první pohled bolestivé úhly, oči měla přivřené, ústa pootevřená. Takhle malovala vždycky, skoro jako by tančila v jakémsi transu, a pokaždé ji to vyčerpalo. Džemy ji nechtěla rušit.

To Džemin tatínek Aloe uměl ke své ženě proniknout, i když pracovala. Džemy soudila, že to bude tím, co z něj vyzařuje, že jsou na sebe naladěni. Stačilo mu se k Pelyně jenom dostatečně

přiblížit. Vždycky si sedl do podřepu metr dva od plátna, dýchal pravidelně a klidně, jak bylo u něho zvykem, a čekal. Džemy je u toho pozorovala už bezpočtukrát: mamčininy ruce zpomalovaly, tahy štětcem byly stále jemnější a kratší, až se nakonec úplně přestala hýbat a poklesla jí ramena, jako když pták dosedne a složí křídla. Dlouhý krk se jí zaklonil, zvedla hlavu, zadívala se přímo na Aloeho a její úsměv připomínal rozbřesk zbrusu nového dne.

Džemy si vlezla pod stůl, pod kterým ležela deka, a stočila se do klubíčka. Ráda se schovávala ve stísněných prostorech, ale dělalo jí čím dál větší problémy se do nich vměstnat — období růstového spurtu jí vytahovalo ruce i nohy a už byla skoro stejně vysoká jako Pelyňa. Kotníky narazily o podlahová prkna; Džemy si místo polštáře složila ruce pod hlavou a za ustavičného basového bušení hudby šířícího se přes podlahu celým jejím tělem usnula. Když se jí o tvář otřela mamčinina ruka, měla Džemy pocit, že spala sotva pár minut.

„Džem-džem? Vzbud se, *ma chérie*.“

Džemy zamrkala a kousek po kousku zaostříla na mamčin obličej: výrazné lícní kosti, chybějící obočí, široká ústa přetřená matnou červení. Pelyňa se usmála a odhalila tak ostré bílé zuby. Hudba už nehrála. „Dobré ráno, holčičko,“ přivítala dcerku mezi živými. „Chceš pomoci vstát?“

Dívka přijala nabízenou ruku a vytáhla se za ni zpod stolu. Dávala si pozor, aby se jako už tolikrát nepraštila o tvrdou hranu.

„Jak dlouho už jsi tady?“

Džemy pokrčila rameny a maminka jí z vlasů smetla neviditelné smítko. Obličej měla samou šmouhu různých odstínů běloby: svátostí zavánějící zářivě bílé, lehce nažloutlé slonovinové, jako by se jí o čelo otřel kouzelný sloní kel, krémové, jež jí v přerušovaných cákancích zasychala na krku.

„Obraz?“ zeptala se Džemy. Pelyňa byla jedním z mála lidí, s nimiž místo znakování normálně mluvila.

„Pojď se podívat.“ Popošly k obrazu a Džemy se k němu naklonila. Spatřila mnohobělostné tlusté vrstvy s výraznou texturou, nánosy barev přes sebe přelézaly, jako by chtěly uprchnout z plátna, a dokonce i z podlahy pod stojanem. Vyškrábané rýhy koexistovaly vedle jemně žilkovaných otisků, částečných zvětšení Pelyniny dlaně. Uprostřed obrazu se skrývalo cosi obrovského a hlasitého, s kozlíma zadníma nohama, srstí připomínající nastrouhanou kost a masivními stehny, jež jako by se drala ke stropu ateliéru. Džemy na to stvoření ukázala a pohlédla na matku. Ta se zadumaně chytla za bradu.

„Já ti ani sama nevím, ty jo. Prostě si to ten tvor takhle vydupal.“

Měl dlouhé ruce, delší než Džemy. Hlava mu zatím chyběla. Vznášel se kolem něj dým hustý jako mraky a Džemy měla pocit, že se to cosi hýbe, že se mu tu a tam nepatrně zatínají svaly.

„Jméno?“ zeptala se.

Pelyňa pokrčila rameny. „Jak něco pojmenovat, když ani nevíš, co to přesně je?“ Stály vedle sebe s pohledem upřeným na to stvoření, deroucí se vši silou z oblak kouře. „Někdy se prostě musí čekat,“ zamumlala Pelyňa. „Jenom čekat.“ Džemy si nebyla jistá, jestli tím myslela, že čeká, až se jí stvoření vyjeví, nebo jestli stvoření čeká, až ho Pelyňa dokončí. Možná mezi tím ani nebyl rozdíl. Vzala maminku za ruku a odvedla ji ke knihám o andělech.

„Ale,“ řekla Pelyňa. „Copak to tu máš?“ Džemy pár knih otevřela na stránkách, mezi které předtím zastrčila záložky se třpytkami, dárkem od Spásky k posledním narozeninám. Pošoupla je k mámě blíž, aby si mohla prohlédnout jednotlivé obrázky.

Mělo se jednat o anděly, ale vypadali děsivě: z očí jim šlehaly hladové plameny, ačkoliv na ni upírali pohled pouze z knížky, o tom opancěrovaném čemsi se ani nedalo mluvit jako o obličejí, křídla sestávala z úst, obří okrouhlé oči měli zarudlé, jejich čtyřhlavá zpodobnění ani v nejmenším nepřipomínala člověka. Jedna z ilustrací zachycovala i urvanou lví hlavu, z níž ještě crčela krev. Pelyňa zamručela a konečky prstů přejela po obrázcích.

Džemy se na ni zadívala: „Andělé?“

Pelyňa znovu zamručela a přikývla.

Džemy se zamračila. *Ale tady v Lucille, pan starosta a městská rada a vůbec všichni, co se spřáhli, aby se zbavili nestvůr, to přece byli andělé, zaznakovala.*

Matka zakroužila prsty špinavými od barvy po rozevřených knihách. „Neboj se,“ řekla.

Džemy nechápala, co tím chce říct, a dál se na ni podezřívavě mračila.

„To je to první, co ti anděl řekne, víš? „Neboj se.““

Dívka se zadívala na obrázky. Dávalo to smysl, že na úvod řeknou něco takového, když vypadají tak děsivě. Matka se při pohledu na její výraz rozesmála.

„Přesně tak,“ řekla. „Anděly si představujeme v bílých hábitech a s harfou a různě načančaný, jenže!“ Zamlaskala. „Koukej na ně. To není jen tak, že z nich má jeden srdce až v kalhotách!“

Jestli opravdoví andělé vypadali takhle, co to vypovídá o lucillských andělech? napadlo Džemy. Znamená to, že lidi vlastně netuší, o čem mluví, když se řekne anděl? Takhle přece andělé vypadat nemají. Mají reprezentovat dobro, ale copak může dobro vypadat takhle?

Poklepal na pár ilustrací, s ustrašeným výrazem se podívala na maminku a schválně ztišila hlas. „Nestvůry,“ zašeptala.

Pelyně vystřelilo obočí nahoru. „Myslíš?“ Zase zamručela a obrátila pár stránek. „No, asi chápu, proč tě to napadlo. Ale samozřejmě jenom proto, že nevíš, jak taková nestvůra vypadá.“

A jak vypadá? zajímalo Džemy.

Matka se na ni zahleděla přimhouřenýma očima a přiložila si nabílo obarvenou dlaň ke tváři. „Nestvůry nevypadají vůbec nijak, *ma chérie*. To je právě to. V tom je zakopanej pes.“

Aha, pomyslela si Džemy, tak jo. Tak jako tak to nebyly nestvůry, kdo jí dělal těžkou hlavu; to lucillští andělé, protože jestli potajmu vypadali jako ti na obrázcích, sotva si uměla představit, že by se... jak to jenom říct... nedopouštěli ohavností.

Naši andělé, zaznakovala, ti, co tu máme. Jsou hodní? Jsou nevinní?

Andělé přece musí být nevinní! Od toho tu přece jsou, aby byli hodní, nevinní a poctiví, ne?

Matka naklonila hlavu na stranu a do očí se jí vkradl jakýsi smutek. „Zbavit se nestvůr není jednoduchý,“ dala se do vysvětlování. „Andělé museli jednat pokoutně a nebylo to vždycky hezký.“ Smutek v jejích očích se ještě prohloubil a Džemy ji vzala za ruku — nechápala sice, z čeho ta bolest pramení, ale cítila, jak čeří vzduch. „Ani snadný,“ pokračovala matka. „Nestvůru nepřemluvíš, ať nechá nestvůření, ona totiž nic jinýho dělat nechce. Bejt hodnej a bejt nevinnej, to jsou dvě různý věci. Nevypadají stejně ani navenek.“

Pelyňa se vzpamatovala, na chvíli se na Džemy pátravě zadívala a smutek se jí začal z očí vytrácet. „Takhle by se o andělech mělo přemýšlet,“ řekla. „Kriticky, víš? Nemůžeš věřit všemu, co ti kdo poví, dokonce ani ve škole, je dobře, že si kladeš otázky. Ale nezapomínej, že to zdejší andělé nás dali dohromady. A co nás to naučilo?“ Stiskla Džemy ruce. „Jen mi to pověz.“

Dívka protáhla obličej.

„Vždyť to nemusíš říkat nahlas, klidně mi to vyznakuj.“

Džemy si povzdechla a vytáhla dlaně z matčina sevření, aby mohla zopakovat slova pocházející z jedné staré básničky od Gwendolyn Brooksové, slova, která se stala heslem andělů, když navraceli Lucillu Lucillským. Revoluční pokřik.

Jsmo jeden druhému sklizní. Jsmo jeden druhému starostí. Jeden druhého povznášíme, jeden druhého poutáme.

„Přesně tak, holčičko. Obrázky andělů ve starejch náboženskejch knížkách nejsou hezký, a stejně tak nejsou obrázky nestvůr ošklivý. Všechno jsou to jenom lidi, co dělají nelehký nebo ohavný věci. Ale pořád jsou to jenom lidi, naši lidi.“

Džemy se nad tím zamyslela. Takže obrázky se mohou mýlit — i když, počkat! Na to, aby to takhle zjednodušovala, už viděla hodně maminčiných děl. Obrazy sice mohou nehorázně lhát, to jistě, ale ona měla na mysli hlavně to, že mohou být zavádějící. To už dává větší smysl, takový šejdířský — něco vám ukážou a pak vám podtrhnou nohy úplně opačným směrem. Jako příběhy. Navíc co se nestvůr týče, věřila matce každé slovo. Věděla, kdo byl její dědeček, že to byla nestvůra, která přepadla babičku. Jestli někdo ví, čím se taková nestvůra vyznačuje a čím naopak ne, pak rozhodně Pelyňa, dcera jedné z nich.

Maminka ji vzala za bradu. „Vyřešeno, *ma chérie*?“

Džemy plaše přikývla a usmála se. Pelyňa se k ní naklonila, aby jí dala pusu na čelo, a v tu chvíli se ozvalo bouchnutí vchodových dveří.

„A hele, táta už je doma.“

A opravdu — domem se rozlehlo Aloeho zvolání: „Kde mám svoje holky?“

Pelyňa dívce pocuchala vlasy, vstala a začala sbírat štetce na umytí. „V ateliéru, miláčku!“ zakřičela a už k nim dolehlo Aloeho dusání po schodech. Pelyňa si před Džemy často dělala legraci, že její táta je chodící katastrofa, že je jako okouzlující slon v porcelánu, který rozbije aspoň jednu rozbitnou věc

týdně. Byl vysoký a statný, a když vstoupil, na vteřinu vyplnil celý rám dveří a zeširoka se usmál, jako že je rád vidí. Kdykoliv se Džemy ocitla v roli příjemkyně otcovy radosti, připadala si jako největší šťastlivec na světě. Táta ze sebe setřásl bundu a odhalil svůj široký hrudník — vždycky říkával, že „doma v Africe měl být farmář“ a podle toho je taky „tak udělanej“, akorát se nakonec rozhodl jít jinou cestou a stal se záchranářem. Líbil se mu ten příval adrenalinu, když zachraňoval lidské životy. Odmalička toužil ostatní chránit, postarat se o lepší svět. Proto byl ve své práci tak dobrý, a ještě lepší v roli otce. Džemy jako malá odmítala mluvit, proto ji rodiče naučili znakový jazyk. Promlouvala rukama, tělem a obličejem, hlas si šetřila na to nejdůležitější — na svůj první a poslední záchvat vzteku, při kterém si ve třech letech vykřičela hlasivky, protože ji někdo už potisící nazval „moc hezkým chlapečkem“. Džemy sebou tehdy před vyjevenými rodiči praštila na zem a s výbušnou sebejistotou zavřeštěla svá první slůvka.

„Holka! Holka! Holka!“

Pelyňa na ni nejdřív vytřeštila oči a pak se rozesmála. „Tak jo, zlatíčko,“ řekla; při pohledu na zmítající se batole se jí vybavily všechny ty hádky kvůli oblečení, všechno to vzteklé znakování, že tohle si Džemy teda nevezme. „To všechno vysvětluje.“

Aloe tenkrát zakroutil hlavou, zvedl dcerku do náručí a pevně ji k sobě přitiskl, aby už nemohla kopat a máchat rukama. „Promiň, promiň,“ zahuhlal jí do vlasů. „*Ewela iwe, eh?* Ne-zlob se, jo? To jsme netušili.“ Hladil ji po hlavě tak dlouho, dokud se neuklidnila, a pak se všichni vrátili domů a Aloe se pustil do hledání informací o blokátorech puberty a hormonech, které asi bude Džemy časem potřebovat brát. I nadále byl odhodlaný zasvětit svůj život tomu, že svoji dceru ochrání. V deseti letech Džemy zavedli implantát s blokátory a ten jí ve

trinácti, po pár letech braní vitamínů a pravidelného docházení na scintigrafii kostí, vyměnili za hormonální implantát, drobný váleček uvolňující estrogen, zavedený pod kůži na paži. Džemy s potěšením sledovala, jak se jí mění tělo — jak se jí rozšiřují boky a rostou prsa. Neustále si je mačkala, kroutila se před zrcadlem a prohlížela si je ze všech stran, přejížděla si po svém novém těla rukama. Pelyňa se nejdřív smála, potom ji naučila provádět si samovyšetření prsu a probrala s ní, jaké se jí budou nabízet možnosti, pokud bude chtít založit rodinu.

V patnácti letech Džemy oznámila Aloemu, že by se chtěla nechat přeoperovat, a on si k ní přisedl a objal ji oběma rukama.

„Víš, že holka můžeš být i bez operace, že jo? Nenech si od nikoho namluvit nic jiného.“

Džemy se na něj usmála; to už byla skoro vyšší než on. *Já vím, tati*. Přesto po operaci toužila, a Aloe své dceři vždycky dopřál všechno, co chtěla. Svět se změnil, teď už se na dívky jako ona nahlíželo úplně jinak. Nemusela čekat, až bude dospělá i v očích zákona, aby si mohla splnit své sny ohledně vlastního těla. Rodiče chápali, že na tom závisí její psychická pohoda.

Po operaci ji Pelyňa namalovala, jak odpočívá zabalená do deky na houpací na verandě, v očích má unavený, ale šťastný výraz, a komíhá nohama v pableskujícím vzduchu. O necelý rok později obraz pověsili vedle dveří ateliéru, a právě o jeho rám se teď Aloe opíral rukou, když si sundával ponožky.

„Jak je, zlato?“ zeptal se Džemy.

Pokrčila rameny, zavřela oči a nechala se od něj přitáhnout blíž, obejmout a políbit do vlasů.

„Vyptává se mě na anděly a podobný věci,“ zavolala Pelyňa přes rameno, napůl pobaveně, napůl hrdě. „Koukej, co si přinesla za knížky.“

Aloe se zadíval na stůl a hvízdal. „Fuj, ty jsou ale ošklivé.“ Džemy se zachichotala a on otočil stránku. „A co tě na nich zajímá?“

Pelyňa si zrovna sušila štětce hadrem. „Jestli jsou tady ty andělé nestvůry a jestli jsou zdejší andělé hodný.“

„Ale my si přece umíme poradit s každou nestvůrou, na kterou narazíme.“ Aloe poklepal ukazováčkem a prostředníčkem levé ruky na obrázky. „Jak v knížce, tak v životě.“ Zavřel knihy, pečlivě je naskládal jednu na druhou, otočil se a vzal Džemy za ramena.

„Odstříhneme je, jasný? Zavřeme pod zámek.“

„To už jsme přece probírali, Aloe,“ vložila se do toho Pelyňa. „Převýchovní ústavy nejsou to samý co vězení.“

Aloe si jí nevšímal, dál upíral pohled na Džemy. „V Lucille už žádný nestvůry nejsou,“ prohlásil. Vyzářovalo z něj skálopevné přesvědčení, chtěl, aby si připadala v bezpečí. Džemy odmalička věděla, že táta v sobě skrývá větší strach než máma.

Zvedla dlaně tak vysoko, aby Aloe ani zblízka nepřehlédl, že znakuje, a on jí uhnul rukama z cesty. V *Lucille už nejsou žádný volně pobíhající nestvůry*, opravila ho. Nejradši by ještě dodala *aspoň pokud víme*, ale viděla, jak se mu strachy zablýsklo v očích, jak se ateliérem mihl jakýsi duch, a raději prsty zarazila. Otcí se do tváře vloudil drobný smutek a on ho překryl úsměvem.

„Nespěchej s tím dospíváním,“ zaprosil.

Džemy přikývla, popošla blíž a objala ho. Jeho paže jí objetí oplatily jako oživlé větve. „Zapomeň na nestvůry,“ zašeptal.

Mámin rozdělaný obraz, který si potom společně zašli prohlédnout, na Aloeho zapůsobil stejně hutně jako předtím na Džemy. „Mám pocit, jako by se to stvoření vzpíralo a dralo ven,“ špitl udiveně. Poškrábal se na paži; sálalo z něj, jaké

v něm ten obraz vyvolává mrazení. „*Nna mehn*. Ty jo. Jsi si jistá, že se nesnaží obživnout, Pelyňo?“

Pelyňa se uchechtla. Džemy na ní poznala, že si připadá trochu marně, že se jí ten obraz nechce zjevit v jasných barvách, schovává se před ní za rohy. Poměrně zřetelně k ní doléhaly matčiny myšlenky, zbarvené lehce do namíchnuta: aby mohl obraz obživnout, musí nejdřív sám pochopit, čím je. Pelyňa odjakživa opovrhovala neurčitými věcmi, pokud si sama přála, aby se z nich vyklubalo něco jiného. Džemy potlačila nutkání k úsměvu. Líbilo se jí pozorovat, jak matka diskutuje se svým obrazem, ten nesmělý tanec, výlevy „životními zkušenostmi zocelené ženy“, jak by to nazval Aloe. Kdo ti radil, aby sis vybrala takhle náročnou disciplínu? škádlíval ji se smíchem. Nechtěla jsem bejt takovej lenoch jako ty, oplácela mu Pelyňa stejnou mincí. Táta ji před Džeminými zraky políbil a pak se všichni odebrali do přízemí vařit večeři. Aloeho slova určená dceři se však vznášela ateliérem i po jejich odchodu.

Zapomeň na nestvůry.

Neměla působit nikterak kategoricky. Chtěl jimi pouze uchlácholit dcerku, jednal poháněn dávným strachem, ozvěnami vzpomínek na to, jak lidé dřív nakládali s dívkami jako ona. Ozvěna vzpomínky ale není totéž co vzpomínka a vzpomínka zase není totéž co současnost, a navíc to Aloe řekl dostatečně nahlas, aby ho slyšel i obraz. Pak je tu ještě jeden problém: když nabudete dojmu, že už jste žádnou nestvůru nepotkali hrozně dlouho, občas zapomenete, jak vlastně nestvůry vypadají, ať už vám ve škole seabevíc vtloukali do hlavy, jak je důležité nezapomínat. Bez nestvůr to jde hůř. Člověku se vybavují pouze jejich stíny, vyprávění, které jako by se týkalo pouze těch stránek či obrazovek, z nichž je čte. Nicneříkající, černobílé. Lidé tedy bohužel zapomínají. Jenže zapomínání je nebezpečné.

Zapomínání nestvůrám pomáhá v návratu.

2

Dokončit obraz Pelyně trvalo ještě tři týdny. Vypěstovala si díky němu novou trpělivost, takovou kůži navíc. Změnila se i hudba, kterou při práci poslouchala, byla jemnější. Nadešel čas na indické rágy, vtíravé melodie založené na sitárech, tablech a sarodech. Pelyňa se v ateliéru dokonce i zavírala.

„Koukání bylo prozatím dost,“ prohlásila.

Aloe s Džemy si vyměnili pohled a pokrčili rameny. Co mají dělat? Po večerech vysedávali na houpačce na verandě, mlsali domácí zmrzlinu z misek a čekali, až Pelyňa přijde na večeři. Většinou se ale nakonec najedli ve dvou, zalezli si do postele a okno mamínčina ateliéru dál zářilo jako světluška. Džemy si občas sedla zády o dveře ateliéru, zavřela oči a opřela se dlaněmi o podlahu. To jí pak Aloe nosil večeři nahoru, a když ji našel stočenou do klubíčka, protože ji přemohla únava a ona se sesula na zem, stále namáčkнутá na dveře, zastrčil jí pod hlavu polštář a přehodil přes ni heboučkou deku. Pelyňa časem vypnula rágy, otevřela dveře a zjistila, že jí u nohou leží dcerka, a tak poklekla a vzala ji do náručí. Džemy se překulila hlava na její rameno a Pelyňa ji odnesla do postele, i když si tím mohla strhat záda.

Obraz dokončila jednoho dne ještě před rozedněním — vzrání dveří od ateliéru k Džemy dolehlo dlouho po půlnoci. S pohledem upřeným do sametové tmy vládnuoucí v jejím pokoji poslouchala, jak se matka přesouvá za Aloem do ložnice. Prkna v podlaze si pod její vahou tiše brumlala jakousi melodií, a právě ta Džemy prozradila, že je obraz hotový. Novinku jí zpěvem zvěstovaly Pelyniny nohy.

Když se přestaly dotýkat podlahy a všechno se ztišilo, věděla Džemy, že maminka už ulehla, a tak se vyhoupla z postele a vyplížila se na chodbu. Všude panovala černočerná tma, dívka ale znala každíčký kout domu i poslepu. Přikradla se k ateliéru a vztáhla ruku ke smaltované kulaté klíce. Chystala se za ni vzít a otevřít dveře — myslela si, že je na to připravená —, náhle však znejistěla. Obraz bude ještě hrozně čerstvý. Možná by bylo lepší ho nechat, ať si trochu sedne. Možná je brzy, Pelyňa ho sotva pustila z rukou a Džemy se nezdálo správné, že by ho měla vystavovat svému pohledu, aniž by mu předtím dopřála trochu času jenom pro sebe. Aby mohl jednoduše existovat, rozumíte, prostě být. Všichni a všechno si zaslouží trochu času na to, aby prostě byli. Aby si rozmysleli, kdo nebo co přesně jsou. Dokonce i obraz. Tím, že ho Pelyňa dokončila, mu prozradila pouze svůj pohled na věc: kdo podle ní je, jako co ho vidí. Sám za sebe se ale ještě nerozhodl. Džemy nechtěla být neslušná nebo bezohledná a raději se vrátila do postele.

Další dva dny Pelyňa do ateliéru ani nevstoupila. Když rodiče o víkendu vyrazili na nákup, rozhodla se Džemy, že tentokrát už si obraz opravdu půjde prohlédnout. K jejímu překvapení se dveře ateliéru otevřely ladně a tiše. Po vzrání ani památky. Možná ho ten obraz spolykal.

Velkými okny dovnitř proudilo odpolední světlo a Džemy si hned všimla, že obraz zůstal ležet nezakrytý na zemi. Kolem se povalovaly i poslední použité štětce, se štětinami ztvrdlými

cákanci rudé. Pelyňa je neopláchla a neuklidila; nejspíš po posledním tahu všechno odhodila a rovnou odešla, divné. Štětce po sobě přece vždycky myje. Džemy popošla k obrazu a snažila se našlapovat zlehka, ačkoliv si uvědomovala, že se v podstatě plíží k obyčejnému plátnu. Jenže tohle plátno bylo obří, desítky a desítky centimetrů po obvodu. Přikradla se nadoraz a naklonila se nad něj.

Pelyňa opravdu dokončila toho tvora ve středu obrazu, vůbec však neodpovídal představám vyvolaným tlumenými rágami. Kozlí nohy mu zůstaly, včetně stehen hrajících napínanými svaly, zato od pasu nahoru byl tvor předělaný. Trup, stále chlu patý, se mu kroutil do všech stran, husté nánosy bílé teď ale brázdila krvavost, přerušované záchvěvy štětce, jako by tvor nadělal nepořádek při krmení. Nebo možná při tom, jak něco trhal. Přední končetiny měl pořád dlouhé, ale nově opeřené, a měňavě zlaté paže zakončovaly nemravně lidské dlaně. Kol dokola byly poházené fotky Pelyňiných rukou, jimiž se řídila — namalovala tomu tvorovi svoje vlastní dlaně a prsty, namalovala dokonce i hrubé stehy, jimiž byly dlaně v zápěstí naroubované na opeřená předloktí. Džemy se zachvěla, z pohledu na tu řezničinu zahrnující matčiny ruce jí přeběhl mráz po zádech. Na kůži Pelyňa zvolila naprosto neživotnou hnědou, takže vypadaly mdle a mrtvě. Jediným barevně výrazným prvkem byly nehty — kovové drápy ve stejném odstínu zlaté jako peří, jako by část tvorovy podstaty prorazila zmrzačenými dlaněmi a vypučela z nehtových lůžek.

Džemy přejela očima přes paže a zkroucený trup, prohnutá záda, hrudník vylézající z povrchu obrazu. V té krvi začákané bělobě hrudního koše se tu a tam cosi stříbrně zablýsklo, Pelyňa musela do barvy přidat něco kovového. Tvorovi vyrůstaly z hlavy dva těžké točité beraní rohy z hutné červeně a v místě obličje se mu chaoticky vršily geometrické útvary z kovově

lesklých pírek, jež nedávaly ani tušit, jaké skrývají rysy. Jediné, co z nich vystupovalo, byla ústa, která chrlila kouř zaplňující celou plochu plátna.

Džemy z toho všeho mrazilo až do morku kostí. Něco takového ještě máma nikdy nestvořila. Necítila se v blízkosti obrazu dobře. Z pouhého pohledu na něj se jí točila hlava, jako by to plátno bylo jediným opěrným bodem světa a vše ostatní jí prokluzovalo pod prsty. Pokusila se napřímit, ale jak měla zanesenou, těžkou hlavu a zavadila o okraj plátna, najednou padala, tak pomalu, že se spíš snášela na vlnách, ale pořád padala na plátno. Předpažila, aby pád zbrzdila, a přistála dlaněmi na tvorově hrudníku. Jedna ruka jí sklouzla po zdrsňelých ztvrdlých barvách, druhou jí projela ostrá bolest a přes závrate se jí prořízla do podvědomí. Džemy se zajíkla, začala v panice hrabat nohama, a nakonec se od obrazu odstrčila; hrudník jí těžce pulzoval namáhavými nádechy, levá dlaň páčila jako čert. Podívala se na ni a zjistila, že krvácí.

Co to sak—!

Zatímco jí krev stékala po čáře života, upírala Džemy pohled na obraz, na červené kapičky, kterými ho potřísnila po celé délce a které se táhly i přes okraj a po podlahových prknech, jako cestička z chlebových drobků vedoucí až k ní.

O co se to proboha poranila?

Po kolenou se opatrně došoupala zpátky k obrazu a s rukou přitisknutou k hrudi se nad něj naklonila — když už nestála, nemotala se jí hlava. Na tvorově hrudi, o kterou se předtím opřela, se červenaly kapky její krve, byt se tedy špatně rozeznávaly od rudých tahů Pelynina štětce, a při pohledu zblízka Džemy znovu spatřila záblesky kovu. Naklonila hlavu na stranu; tančilo po nich světlo, zářivé a ocelové. Vtom si uvědomila, na co se to kouká, a spadla jí brada: žiletky! A do háje, blesko jí hlavou. Mamce přeskočilo.